

1.

Na nog geen jaar is dan toch gebeurd wat velen allang hadden zien aankomen: de val van het kabinet, dat in veel opzichten een rariteitenkabinet is geweest. Dat klinkt grappig, maar als je ziet wat er in het voorbije jaar aan ons voorbij is getrokken, wat er maatschappelijk en cultureel afgebroken is, hoe mensen tegen elkaar zijn gezet en uitgespeeld, en dat er helemaal niets van alle problemen is opgelost, dan is het helemaal niet grappig, maar intens triest.

Met de persconferentie van Geert Wilders over zijn 10 puntenplan, was de geest uit de fles. Welke geest? Die van verdeeldheid en eigen partijbelang, de geest van zondebokken zoeken voor eigen onvermogen en onkunde en de geest van afbraak van de democratie en rechtsstaat. Die geest die eerder een onfrisse ongeest is die ellende zaait, dan een geest die opfrist, optilt en ruimte geeft.

Zelfs nu het kabinet gevallen is gaat de ruzie verder: wie krijgt de belangrijkste ministerpost om er electoraal gewin uit te slaan richting de volgende verkiezingen. Het is tekenend voor wat zich het voorbij jaar heeft afgespeeld in de Nederlandse politiek. Met alle schade en schaamte van dien.

Een onfrisse geest. Die gericht is op eigenbelang, het wegzetten en framen van mensen en groepen. Een geest die onrust en verdeeldheid zaait. Dat is wat we in onze wereld kunnen zien en die velen om ons heen, dichtbij en ver weg in de greep heeft.

Dat staat lijnrecht tegenover de geest en de geestkracht die wij vandaag vieren. Die is allesbehalve een verdelende en heersende geest, maar een geest van nieuw begin van verbinding en mensen die opkomen voor elkaar. Een geest die waait waar zij wil.

En daar is duidelijk niet iedereen blij mee. Zeker niet in het tijdsgewricht waarin wij leven. Caroline de Gruyter schreef vrijdag 6 juni in haar column in NRC dat Trump een regime verandering wil, niet alleen in de VS maar ook in Europa. Europa dat in zijn ogen *woke* is geworden. En met al haar vrijheden een bedreiging is voor de positie van Amerika. Uit het document 'De noodzakelijke civiliseren van Europa' blijkt dat de doelstelling is om in zo veel mogelijk Europese landen extreemrechtse regeringen aan het roer te krijgen, om zo Europa en de VS weer tot een beschavingsalliantie om te vormen, naar het voorbeeld van het huidige Hongarije. Het huidige goed christelijke Hongarije is voor Trump het model voor het toekomstige Europa.

Zo wordt de bijbelse – joodse en christelijke - geest van nieuw begin van verbinding en mensen die opkomen voor elkaar en die waait waar zij wil in geruild voor de onfrisse en onvrije geest die ons vervolgens als goed christelijk aangeprezen wordt. Lieve gemeente ik blijf het zeggen: het zijn tijden die vragen om grote waakzaamheid en alertheid!! Tijden die van ons vragen om ons te verbinden met die vrije geest, die geest van mensenrecht en humaniteit. De echte Pinkstergeest en de geest van het joodse pinksterfeest, Sjavoet.

2.

De redacteurs van de Hebreeuwse Bijbel, de Tenach laten het Groot Verhaal van de bijbel niet met letters, met woorden, beginnen. In den beginne was er Ruach, Adem, Geestkracht. Daarna klonk er pas een woord: 'Licht' was dat woord. Geestkracht brengt lichtheid, geestkracht werkt verlichtend, geeft ruimte, verlicht wat duister is en breekt het leven en samenleven dat tot chaos is geworden weer open. Daarmee biedt de geestkracht weer perspectief op bevrijding.

We weten dat dit verhaal over bevrijdende schepping niet het oudste is. Voor de datering van het scheppingsverhaal hebben we geen AI nodig gehad, zoals voor de datering van de dode-zee rollen. We weten al heel lang dat het scheppingsverhaal het jongste is van heel de Thora, de boeken van Mozes. Kennelijk hebben ze al vroeg begrepen dat woorden zonder geestkracht dode letter is,

dogmatiek, een moordwapen. Woord en Geest gaan in de bijbel altijd hand in hand. De Thoraroute naar bevrijding wordt ingezet door geestkracht, door een ademtocht die woorden-ten-leven voortbrengt.

Niet voor niets zijn de verhalen over het begin van de jonge messiaanse beweging na de dood van Jezus doorspekt met geestkracht. Geestkracht is het enige dat de duisternis waarin die beweging terecht is gekomen weer kan openbreken naar licht en leven, naar bevrijding en toekomst. Nadat de onderdrukkende politieke en religieuze macht Jezus uit de weg hadden geruimd, leek elk sprankje hoop vervlogen, namen chaos en de duisternis het heft weer in handen. Achter angstsloten zaten ze gevangen in hun eigen onmacht.

Dat wil zeggen: de volgelingen lieten zich weer door de duisternis overheersen. Want dat was toch een van de belangrijkste zaken die ze geleerd hadden uit dat leven van Jezus: dat de duisternis weliswaar aanwezig is, dat die zelfs kan regeren, maar dat je jezelf er niet door hoeft te laten leiden. Dat er chaos is en onrecht oneindig, maar dat je daar niet in mee hoeft te gaan. Je bent in staat weerstand te bieden tegen onderdrukkende duisternis, want er zijn lichtgevende Thorawoorden gesproken die jouw leven en ons samenleven richting kunnen geven, er zijn woorden vol geestkracht gegeven die jou op kunnen tillen boven de levende dood uit en die je aan de duisternis voorbij een perspectief kunnen bieden op leven en goed wijd land.

Hernieuwde geestkracht kwam in hen, daalde als het ware weer in hen neer. Als vuurtongen zegt het verhaal dan. "Vuurtongen", ook hier gaan woord en geest weer samen: vurige tongen, vurig spreken, geestkrachtige woorden spreken. Een verhaal dat geen journalistiek verslag is vanuit Jeruzalem in die tijd, maar een verhaal dat vertelt wat er nodig was om weer in beweging te komen, om de bevrijdende weg te vervolgen: geestkracht kwam in hen en zij verstonden.....

3.

Misschien is een van de grootste problemen van onze tijd wel, dat we steeds moeilijker om kunnen gaan met verschillen en met diversiteit. Of het drijft ons in onze eigen veilige bubbel, of het leidt tot conflict en confrontatie. De veilige bubbel gaat dan vaak onder het mom van tolerantie: ze doen maar, zolang ze mij ook maar laten. Tolerantie is dan de stoplap voor: ik wil er eigenlijk niet mee te maken hebben.

De veilige bubbel waarin we elkaar versterken in 'hetzelfde zijn', in het willen lijken op elkaar. We kennen het van de middelbare school. Iedereen wil uniek zijn maar in alles doen ze vaak precies wat de ander ook doet. Uiteindelijk wil niemand anders zijn, afwijken van het gangbare, het gewone, de norm. Maar de vraag is alleen: wie of wat bepaalt wat gangbaar is, wat de norm is? Welke stemmen hebben hier een rol in, welke woorden worden hierover gesproken? Geestkrachtige woorden die ruimte geven, of beperkende woorden, inperkende woorden, uitsluitende woorden: jij hoort er wel bij en jij niet? Jij bent er een van ons en jij niet!

Ik moest een keer voor een liturgisch tijdschrift een reportage maken over een kerk in een hele rijke buurt in Amsterdam Zuid. En tijdens de gesprekken zei een van de vrijwilligsters, een hele deftige dame: *'weet u wat zo fijn is in deze kerk? Hier komen alleen maar ons soort mensen.'*

Het probleem van onze tijd: de verschillen drijven ons in de bubbel van tolerantie, laat ons met rust, dan laten wij jullie met rust. Of naar de andere kant: de confrontatie en conflict. Dat zien we ook in onze samenleving, groepen tegenover elkaar. De confrontatie is door een aantal politieke partijen, tot kunst verheven en ingezet voor het eigen electoraat. En als je dan vraagt: wie bepaalt in de confrontatie tussen de verschillen, wat gangbaar is, de norm is? Dan wordt het gevaarlijk, want als de heersende macht niet meer het gesprek bevordert, maar de verdeeldheid, wanneer de politiek niet meer verbindend werkt maar mensen tegen elkaar uitspeelt, dan bevinden we ons met onze democratie op een hellend vlak.

Een belangrijke basis voor het democratisch functioneren van een land is dat er gesprek is. Vooral gesprek tussen mensen die het niet met elkaar eens zijn. Je grijpt niet naar de wapens of naar geweld maar je beklimt de politieke arena of het podium van een debatcentrum. Je gaat ten alle tijden het gesprek aan ook al ben je het hartgrondig met elkaar oneens.

De enorme polarisatie maakt het politieke en vrije gesprek op dit moment bijna onmogelijk. De loopgraven zijn gegraven en de hakken staan in het zand. Er wordt niet naar elkaar geluisterd en meningen zijn in beton gegoten. Dat is de situatie op straat, maar op dit moment zeker ook in de politiek. We lijken tot op het bot verdeeld en elk gewoon gesprek of elk debat dat alleen op inhoud en niet op de persoon wordt gespeeld lijkt onmogelijk geworden.

4.

Terug naar het gesprek, terug naar de tafel, in de politieke arena waar op inhoud met elkaar gestreden wordt en waar uiteindelijk een democratisch besluit wordt genomen, daar wordt de geest van de democratie levend gehouden. En als het heel goed functioneert, dan is de democratie niet de optelsom van de helft plus een krijgt zijn zin. Maar is het uiteindelijke doel dat de belangen van de kleinste minderheid behartigd worden.

Dat vraagt geestkracht, dat vraagt dat wij allen verstaan, zoals de mensen in dat Pinksterverhaal 'verstonden'. Dat wij verstaan dat we in alle verschillen en diversiteit de geestkracht moeten laten spreken. Dat de levensadem aan het woord moet komen om ons in alle diversiteit van culturen en talen met elkaar te verbinden op een ander niveau dan enkel het geschreven woord, de wet, de regels, de traditie, de eigen cultuur. Dat wij elkaar kunnen gaan ontmoeten in wat achter de woorden, de regels en de wetten, de tradities verborgen zit: de geest die leven geeft en richting en moed om op weg te gaan.

5.

Zo is Pinksteren een feest van verbondenheid over talen en culturen heen. Maar wat lijkt dit beeld van een wereldwijde gemeenschap van mensen ver weg. Is er een weg terug? Is er nog ademtocht en geestkracht voldoende om in te ademen, op te ademen en in beweging te komen richting een hernieuwd samenleven met elkaar?

Toen het gevallen kabinet vorig jaar aantrad. Klonk er triomfantelijk: De zon is weer gaan schijnen voor de Nederlander. Welke zon? Voor wie? De zon van ons soort mensen wellicht? De werkelijke zon gaat pas schijnen door het licht dat wakker geroepen wordt uit geestkracht, uit Ruach, levensadem. De geestkracht die ons juist uit onze eigen bubbels van vooroordelen en meningen lokt en ons openbreekt naar de ander toe.

Die geestkrachtig rammelt aan onze verdedigingsmechanismen, bonkt op de muren van onze vooroordelen, klopt op de deuren die we wellicht liever dicht willen houden en opent de angstsloten. Dat is, zo zegt dat geestkrachtig en levengevende woord, de enige weg naar een menswaardige en vreedzame samenleving. Alleen vanuit verbinding, alleen vanuit werkelijk 'verstaan' wat leven is, is er kans op een bewoonbare aarde voor alles en iedereen.

Ik wens ons een geestkrachtig Pinksterfeest toe
Zeg Amen. Dat het zo moge zijn.